

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo

Hallituksen esitys eduskunnalle alkoholilain ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Viite: STM075:00/2011

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK) kiittää mahdollisuudesta esittää oman kantansa hallituksen esitykseen alkoholilain.

Yleinen arvio

Alkoholijuomien vähittäismyynnin yksinoikeutta ja ravitsemisliikkeiden aukioloaikaa koskevien säännösten purkaminen eivät ole SPEKin näkökulmasta kannatettavia toimintalinjoja. Hallituksen esitys alkoholilain ei mielestämme vastaa hallituksen kärkihanketta, jonka tavoitteena on terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä terveyserojen vähentäminen.

Hallituksen esityksessä (s. 34) viitataan tutkimustuloksiin, joiden mukaan ”alkoholihaittoja vähennetään tehokkaimmin toimenpiteillä, joilla nostetaan alkoholijuomien hintaa ja rajoitetaan alkoholijuomien fyysistä saatavuutta. Saatavuuden rajoittamiskeinoihin kuuluvat esimerkiksi alkoholijuomien vähittäismyymntimonopoli, vähittäismyynnin ja anniskelun luvanvaraisuus, myynti- ja anniskelupaikkojen sijaintia ja aukioloa koskevat säännökset, ostoikärajat sekä päihtyneitä asiakkaita koskevat rajoitukset.” Tästä huolimatta esitys painottaa sosiaalisten ja terveyshaittojen sijaan elinkeinopoliittisia tavoitteita ja keinoja.

Vaikutusten arviointi

Kohdassa ”Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys” (s.100) todetaan, että ”alkoholilain kokonaisuudistuksen tavoitteena olisi edelleen alkoholihaittojen vähentäminen. Vaikka erityisesti kaupan alkoholijuomien saatavuuden lisääminen lisääisi alkoholin kulutusta ja alkoholin aiheuttamia terveydellisiä haittoja, lainsäädännön keventäminen perustuisi ihmisten henkilökohtaisen vapauden ja oman vastuun sekä alkoholijuomien valmistuksen ja vähittäismyynnin toimintaedellytysten lisäämiseen.” SPEKin mielestä tämä on hyvin ristiriitainen linjaus. Henkilökohtaisen vapauden ja oman vastuun lisääminen ei ole kannatettavaa tilanteessa, jossa alkoholinkäyttö on tärkein yksittäinen aikuisväestön terveyttä heikentävä riskitekijä Suomessa (s. 29). Alkoholijuomien valmistuksen ja vähittäismyynnin toimintaedellytysten lisäämisen rinnalla olisi tärkeää nostaa toimenpiteitä, joilla nostetaan yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen toimintaedellytyksiä alkoholihaittojen torjumiseksi.

SPEK kantaa huolta alkoholijuomien vähittäismyynnin yksinoikeuden muutoksesta, joka sallisi luvanvaraiseen vähittäismyyntiin kaikki enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät alkoholijuomat. Tämä muutos helpottaa vahvemman alkoholijuoman saatavuutta, minkä seurauksena voidaan olettaa erilaisten tapaturmien ja onnettomuuksien lisääntyvän. Jo nykyisin tiedetään, että keskimäärin joka toinen palokuolemista sekä suuri osa vakaviin loukkaantumisiin johtaneista tulipaloista liittyy alkoholin käyttöön. SPEK kantaa huolta esityksessä esiintyvien alkoholin saatavuutta lisäävien toimien seu-

rauksista erityisesti yksin asuville alkoholisoituneille ja ikääntyneille henkilöille, joiden tapaturma-alttiutta alkoholi jo ennestään lisää suuresti.

Esityksessä nostetaan esiin (s. 37) poliisien resurssien riittämättömyys tilanteessa, jossa alkoholin saatavuuteen liittyvät muutokset lisääisivät kulutusta ja siirtäisivät alkoholin kulutusta kotiympäristöön ja kaduille. Lisäksi todetaan, että ravintoloiden jatkoaikojen lisääminen ja myöhentyminen lisäävät myös todennäköisesti järjestyshäiriöitä aamuyöllä keskusta-alueilla. Nämä muutokset lisääisivät todennäköisesti myös pelastuslaitosten palveluiden tarvetta.

Pykäläkohtainen huomio

SPEKin näkökulmasta erityisesti viides luku kokonaisuudessaan ja erityisesti anniskelupaikkaa (35 §) koskeva osuus on keskeinen, koska siinä puututaan alkoholista aiheutuvien järjestyshäiriöiden, tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäisemiseen. Pelastustoimen kannalta yksi keskeinen riskiryhmä on ravintolasta palaavat henkilöt, jotka ryhtyvät vahvasti päihtyneenä valmistamaan ruokaa ja sytyttävät tällä tavalla tulipalon. Vähittäismyynti- ja anniskelukieltoa käsittelevässä 36 pykälässä mainitaan, että alkoholin oletettu väärinkäyttö ei olisi ehdotuksen mukaan enää myyntikiellon peruste. Alkoholihaittojen kuten tapaturmien ja onnettomuuksien kannalta tämä kohta on aiheellista säilyttää entisellään.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö

Marko Hasari
toimitusjohtaja

Karim Peltonen
varautumisjohtaja

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEKin tehtävänä on valtakunnallisena pelastusalan keskusjärjestönä edistää yhteistyössä viranomaisten sekä eri järjestöjen kanssa kansalaisten, yhteisöjen ja yhteiskunnan valmiutta ihmisten, omaisuuden ja ympäristön turvaamiseen onnettomuus- ja tuhtilanteilta normaali- ja poikkeusoloissa.

Erityisenä tehtävänä on pelastustoimen ja sen osana väestönsuojelun kehittäminen. SPEK jatkaa vuonna 1906 perustetun Suomen Yleisen Palokuntaliiton, myöhemmin Suomen Palontorjuntaliiton ja vuonna 1927 perustetun Suomen Kaasupuolustusyhdistyksen, myöhemmin Suomen Väestönsuojelujärjestön perinteitä ja toimintaa.